

Antti Ikonen

Opinto-ohjaus Medialaboratoriossa

Opinto-ohjauksen tärkeimpänä pyrkimyksenä on nähty opintojen "logistinen" sujuvuus, kuten ajankäytön tehokkuus ja ripeä valmistuminen. Henkilökohtaisempi, opiskelijan elämäntilanteen huomioiva ohjaus on puolestaan mielletty tuutorointiin kuuluvaksi. Mutta ne voi myös yhdistää.

Taideteollisen korkeakoulun Medialaboratoriossa on opiskeluympäristönä erityispiirteitä, jotka asettavat opinto-ohjaukselle ja tuutoroinnille tavallista suurempia haasteita.

Maisterikoulutusohjelma on tiivis ja intensiivinen, opetuksen alue (uusi media) on laaja ja nopeasti muuttuva, ja yhteisöllinen opiskelutapa edellyttää opiskelijan voimakasta sitoutumista osaston työntäyteiseen arkeen. Lisäksi pelkkä opinto-oppaan lukeminen ei useinkaan auta tuoretta opiskelijaa valitsemaan itselleen mieluisimpia tai soveliaimpia kursseja.

Medialaboratoriossa opinto-ohjausta ja tuutorointia ajatellaan yhtenä kokonaisuutena, jossa sekä perinteinen hyötyajattelu (kohti tehokkuutta ja sujuvuutta) että opiskelijan yksilöllinen tukeminen (vuorovaikutus ja yhteisöön integroiminen) ovat yhtä olennaisia. Näihin tarvitaan ennen kaikkea asialle omistautuneita ihmisiä.

Mitkä sitten ovat hyvän opinto-ohjauksen edellytykset? Ohjaajilla täytyy tietenkin olla vastauksia tavallisiin kysymyksiin, kuten "mitä", "missä" ja "milloin". Informaation tärkein ominaisuus on validiteetti; opiskelija turhautuu nopeasti, jos hänelle tarjotaan vanhentunutta informaatiota.

Toinen opinto-ohjauksen tärkeä "työkalu" on asenne, jossa keskeistä on vastuuntunto. Ohjaajalla tulee olla kiinnostusta opiskelijan asioihin ja kyky asettua tämän asemaan. Ohjaajan tulee ymmärtää roolinsa, jossa aito kommunikaatio ja kohtaaminen ovat yhtä olennaisia kuin informaatio.

Opinto-ohjaus voidaan nähdä prosessina organisaatiossa. Medialaboratoriossa tälle prosessille on asetettu tavoitteiksi:

- säännöllisyys: harkittu ajoitus suhteessa opintojen portaisiin ja sykleihin
- saavutettavuus: ohjauksesta tiedottaminen, sopivat ajankohdat ja tapahtumapaikat
- yhdenvertaisuus: opiskelijoiden yksilöllisten piirteiden tunnistaminen ja huomioiminen, "heikommista" huolehtiminen
- informaation hyödyntäminen: opiskelijoilta saadun palautteen kerääminen, tallentaminen ja jakaminen opettajien kesken
- reagointi havaittuihin ongelmiin.

Toimiakseen opinto-ohjausprosessi vaatii selkeät rakenteet:

- ohjaajien ja tuutorien nimeäminen ja vastuualueiden määrittely
- aikataulutus: opinto-ohjaukselle varataan etukäteen aikaa lukujärjestyksestä
- resursointi: ohjaukseen ja tuutorointiin käytettävät työtunnit ovat näkyviä
- ohjeistus, erityisesti opiskelijatuutorien
- alumnitoiminta: valmistuneiden opiskelijoiden mahdollisuus säilyttää kontakti tärkeäksi muodostuneeseen yhteisöön.

Kuinka nämä asiat sitten toteutuvat Medialaboratoriossa? Saimme kuluvan vuoden alusta lukien opetuksen huippuyksikön statuksen, mm. onnistuneen pedagogiikan ansioista. Opinto-ohjauksella on tässä varmasti osuutensa. Hyvällä omatunnolla voimme luetella seuraavia hyviä käytäntöjä:

- yhteisöllisyys, joka syntyy pedagogiikasta ja epähierarkisesta organisaatiosta
- tuutoreiden selkeä työnjako
- saavutettavuus: opettajat, tuutorit ja muu henkilökunta ovat usein tavattavissa
- informaation hallinta: opiskelijoilta saatua palautetta kerätään ja käsitellään systemaattisesti
- reagointi: opiskelijoiden tyytyväisyyteen ja viihtymiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Maassamme on viime vuosina ansiokkaasti kehitetty erilaisia sähköisiä opinto-ohjauksen ja henkilökohtaisen opintojen suunnittelun työkaluja. Järjestelmät ovat hyödyllisiä, jos niitä käytetään oikein. Ne eivät kuitenkaan yksin riitä; järjestelmien ruokkiminen datalla voi antaa katteettoman tunteen siitä, että "asiat ovat hoidossa". On muistettava, että aito inhimillinen vuorovaikutus on onnistuneen opinto-ohjauksen välttämätön edellytys.

Kirjoitus on julkaistu aiemmin Peda-forumin tiedotuslehdessä 2004 11:1 Opetuksen laatu.

https://tammi oulu.fi/pls/pedaforum/pedamuisti.lehti?p_artikkeli_id=394&p_lehti_id=51
(21.11.2006)